

Presentació

Jordi Manent i Tomàs

La història de la *Revista de Catalunya* és la història del nostre país, Catalunya, i, també, la de les terres de parla catalanovalenciana. És a dir, des de fa una mica més d'un segle, la història de la revista fundada per Antoni Rovira i Virgili és un reflex clar de la inestabilitat, les persecucions i les posteriors restauracions que ha patit el poble de Catalunya i les seves institucions: protestes, tancaments de caixes, guerres, exilis, dictadures, època republicana, èpoques democràtiques...

D'una banda, aquesta situació sovint ha provocat que durant certs períodes la *Revista de Catalunya* no sortís perquè havia estat clausurada, i, de l'altra, que diverses etapes de la *Revista* fossin publicades en la clandestinitat o en la semiclandestinitat, i de vegades els seus impulsors o responsables sovint han quedat o bé en l'oblit o bé a l'ombra. Alhora, cal destacar que aquesta revista, fundada el 1924 i que té un antecedent el 1912, és la revista degana en català del nostre àmbit lingüístic, la més antiga que encara es continua publicant.

Per tot plegat, i coincidint amb la celebració de la publicació del número 300 de la nova etapa democràtica (recordem que, en l'etapa anterior, 1924-1967, se'n publicaren 106 números), des del consell de redacció de la *Revista de Catalunya* es va creure convenient de publicar un dossier amb diverses informacions que donessin més llum a l'explicació de la seva intrahistòria. Aquest dossier està format per cinc parts:

—Quadre de directors i responsables de la *Revista de Catalunya* (1912, 1924-1967 i 1986-actualitat)

—Altes i baixes dels membres dels òrgans de govern de la *Revista de Catalunya* (octubre del 1986-desembre del 2017)

—Tria de textos dels directors de la *Revista de Catalunya* (1924-2011)

—Records dels directors de la *Revista de Catalunya* (2011-2015)

—Galeria d'imatges

El quadre de directors ajudarà a comprendre amb més precisió la complexa, de vegades vacil·lant i sovint canviant estructura organitzativa dels òrgans de la *Revista*. Tot i que la publicació ha estat força estudiada, no és menys cert que fins ara no hi havia hagut un quadre amb voluntat de recerca històrica exhaustiva i aclaridora que tingués finalitats pedagògiques. Així, creiem que serà una eina útil com a panoràmica general i també per desbrossar els dubtes de qual-sevol lector i afinar els estudis de literats i historiadors, entre d'altres, interessats en aquest llarg període d'una mica més d'un segle.

Es tracta d'un treball d'investigació que ha cercat minuciositat i concreció de dates i noms. Per exemple, es concreta si el director o coordinador d'un volum surt explicitat o no, amb caràcter oficial, a la *Revista*; en alguns casos es diu que tal o tal altra persona ha estat "director no oficial", és a dir, director que assumí *de facto* les seves responsabilitats en un període concret, però que, en canvi, el seu nom no sortí oficialment com a director de la *Revista de Catalunya*. Moltes d'aquestes informacions les hem tretes de repassar, número per número, tota la *Revista*, però, en canvi, aquelles informacions anomenades "no explícites" s'han afegit gràcies als estudis d'altri que

hem consultat, sobretot de M. Campillo, A. Manent, J. Sobrequés i R. Tasis.

El quadre és acompanyat del document “Altes i baixes dels membres dels òrgans de govern de la *Revista de Catalunya* (octubre del 1986–desembre del 2017)”, que complementa i amplia les informacions abocades en el quadre de directors sobre els quatre òrgans de govern de la *Revista*: patronat, consell editorial, consell de redacció (inclou l’equip directiu) i comitè assessor. Aquest document resulta útil perquè precisa les entrades i les sortides, aquestes per motius ben diferents (defunció, baixa per voluntat pròpia...), de totes les persones que han passat, o que encara hi figuren, per algun òrgan de la *Revista* des del 1986. Fins ara, la publicació ha tingut 17 membres al patronat, 13 membres al consell editorial, 21 membres al consell de redacció i 20 membres al comitè assessor, alguns dels quals han figurat o figuren, alhora, en més d’un òrgan de govern. Les altes i les baixes del patronat, com també les dels altres òrgans, les hem datat d’acord amb la mateixa informació correlativa que ens donen els crèdits dels diversos números de la *Revista*, i sovint hem defugit els documents notariais en què fixen en uns mesos abans, o de vegades més tard, la incorporació o sortida dels membres en els dits òrgans.

Pel que fa als directors, hem volgut, d’una banda, fer una tria de textos dels directors o màxims responsables que són morts (1924–2011). Diversos membres del consell de redacció han escollit algun text de cada director ja traspasat, i, sovint, els textos seleccionats són antics articles publicats a la mateixa *Revista*. El nostre director, Quim Torra, tanmateix, ens brinda una petita *delicatessen*: una carta inèdita d’Armand Obiols a Cèsar August Jordana en què el primer empeny el segon a ajudar-lo en una de les tantes repeses de la *Revista de Catalunya*. Els textos seleccionats corresponen a directors o redactors en cap que foren oficialitzats com a tals (Antoni Rovira, Ferran Soldevila, Jaume Serra Hünter i Max Cahner), però també a directors o responsables *de facto* de la confecció d’alguns volums en determinades etapes, com és el cas de J.V. Foix, Armand Obiols en alguna ocasió o Albert Manent, tot i que no consten com a directors

de iure. En aquesta nòmina no hi hem posat cap text d'Antoni M. Sbert, el qual preparà el volum del gener-març del 1943, a Mèxic, i que finalment quedà “tapat” pel nom oficialitzat de Jaume Serra Húnter, que figurà com a president del consell de direcció, però tampoc no hi hem inclòs el nom de Pompeu Fabra, que tingué un paper determinant com a nexa d'unió d'intel·lectuals a l'exili, però que no acabà de dirigir mai *de facto* tot un volum de la *Revista*. Tampoc no hem inclòs textos de Joan Triadú, Rafael Tasis, Vicenç Riera Llorca o Joaquim Molas, els quals ajudaren a tirar endavant algun volum de la *Revista de Catalunya* (1956 i 1967).

Pel que fa a l'apartat dels exdirectors “vius” de la *Revista de Catalunya*, hem volgut gaudir dels records personals dels que en foren temporalment, casualment o oficialment directors (Jordi Amat, Jordi Manent i Josep M. Roig). Quim Torra no escrigué en aquest apartat perquè ja s'encarrega de l'editorial.

Finalment, el dossier inclou algunes fotografies dels directors morts de la *Revista* i la reproducció d'algunes portades rellevants al llarg de la seva història.

I no voldria acabar aquesta presentació sense donar les gràcies a Joan G. Codina, Júlia Martínez, Josep Massot, Josep M. Roig i Quim Torra per la informació que m'han proporcionat a l'hora de completar el quadre de directors. Sense tots ells aquest document seria indubtablement incomplet.

BIBLIOGRAFIA CONSULTADA

- AUTORS DIVERSOS (2012). “Jornades sobre la *Revista de Catalunya*”. *Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics*, núm. 23, ps. 67–240. Coordinat per Josep M. Figueres i Artigues.
- CAMPILLO, Maria (2012). “Armand Obiols i la *Revista de Catalunya* a l'exili”: “Jornades sobre la *Revista de Catalunya*”. *Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics*, núm. 23, ps. 181–192.
- MANENT, Albert (2011). “*Revista de Catalunya*, una publicació emblemàtica”. Text escrit el 12 de febrer de 2011 i publicat en bona part a l'apartat “Història” del *web* de la *Revista de Catalunya* a partir del 2012.
- (2012). “Epíleg a les Jornades de la *Revista de Catalunya*”. *Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics*, núm. 23, ps. 239–240.

Revista de Catalunya (1912, 1924-1967 i 1986-2017): consulta de diversos números. Fundació Revista de Catalunya.

SOBREQUÉS, Jaume (2012). “*Revista de Catalunya*, aproximació a la seva història”. *Butlletí de la Societat Catalana d’Estudis Històrics*, núm. 23, ps. 75-89.

TASIS, Rafael (1967). “Història de la *Revista de Catalunya* (1924-1956)”. *Revista de Catalunya*, núm. 106 (setembre del 1967), ps. 8-38. Reproduït en els núm. 89 (octubre del 1994, ps. 138-173) i 250 (maig del 2009, ps. 113-151) de la mateixa *Revista*.

Quadre de directors i responsables de la “Revista de Catalunya” (1912, 1924-1967 i 1986-actualitat)

Jordi Manent i Tomàs

Datació	Nom del màxim responsable	Càrrec	Números que dirigí o coordinà	Any/s	Ciutat de publicació
3 d'abril–26 de juny de 1912	Antoni Rovira i Virgili	Director no explícit, tot i que no hi ha proves concloents que ho fos	Números 1 a 13	I	Barcelona, tot i que no s'especifica
Juliol del 1924–desembre del 1929	Antoni Rovira i Virgili	Director	Números 1 a 60	I a VI	Barcelona
Gener–agost del 1930	Període sense sortir				
Setembre del 1930–desembre del 1931	Ferran Soldevila	Director	Números 61 a 76	VII	Barcelona
Gener del 1932–març del 1934	Període sense sortir				
Abril–setembre del 1934	Josep Vicenç Foix	Director no explícit	Números 77 a 81	-	Barcelona
Octubre del 1934–desembre del 1937	Període sense sortir				

Altres membres del consell de redacció, comitè assessor o consell editorial	Institució que hi donà suport / Patronat	Observacions
No s'indica		És el precedent del que serà la veritable <i>Revista de Catalunya</i> a partir del 1924. Periodicitat setmanal.
No s'indica		Periodicitat mensual (agost com a número propi).
No s'indica		Periodicitat mensual (agost com a número propi).
No s'indica	Patrocini de la Generalitat de Catalunya gràcies al conseller Ventura Gassol, tot i que no s'especifica	Periodicitat mensual (agost i setembre junts).

Datació	Nom del màxim responsable	Càrrec	Números que dirigí o coordinà	Any/s	Ciutat de publicació
Gener del 1938–abril del 1940	Armand Obiols	Redactor en cap	Números 82 a 98	X a XII	A Barcelona (núm. 82–93) i a París (núm. 94–98)
Maig del 1940–desembre del 1942	Període sense sortir				
Gener–març del 1943	Jaume Serra Húnter De fet, aquest número el dirigí Antoni M. Sbert	President del consell de direcció	Número 99–100–101	-	Mèxic

Altres membres del consell de redacció, comitè assessor o consell editorial	Institució que hi donà suport / Patronat	Observacions
<p>Secció de Revistes (explícit): A. Rovira i Virgili; J. Serra Húnter; Ferran Soldevila.</p> <p>Consell de direcció (no explícit): Pompeu Fabra (president), Josep Pous i Pagès (vicepresident), Antoni M. Sbert (secretari), Pere Bosch Gimpera, Pau Casals, Ventura Gassol, Lluís Nicolau d'Olwer, Carles Pi i Sunyer, Carles Riba, Antoni Rovira i Virgili, Ferran Soldevila i Jaume Serra Húnter.</p> <p>Comitè de redacció (no explícit): Josep Pous i Pagès, Carles Riba, Antoni Rovira, Antoni M. Sbert, Jaume Serra Húnter i Ferran Soldevila.</p> <p>Secretaria de redacció i proves: Armand Obiols i Josep Miracle.</p>	<p>Institució Lletres Catalanes</p>	<p>A partir del número 94 ja es publica a l'exili.</p> <p>Antoni M. Sbert és un dels principals impulsors de la nova etapa.</p> <p>Periodicitat mensual.</p>
<p>Consell de direcció: president: Jaume Serra Húnter; vicepresidents: Pere Bosch Gimpera i Josep Carner; consellers: Jaume Agudé Miró, Josep Andreu, Mateu Fernández de Soto, Carles Pi i Sunyer, Baltasar Samper, Miquel Santaló; Antoni Maria Sbert, secretari del consell i delegat general de la Fundació Ramon Llull; comitè de redacció: Jaume Serra Húnter, Pere Bosch Gimpera, Josep Carner, Antoni Maria Sbert Massanet; administrador: Enric Daltaubuit</p>	<p>Fundació Ramon Llull</p>	<p>V època. Publicat a l'exili. I també es diu que “han intervingut especialment en l'edició i impressió: Maria Antònia Frexes Jover, secretària de redacció; Joan Sales, corrector; Francesc Arroyo, compaginador; Elvira Tella de M. Cuenca, cap dels tallers de relligat.</p> <p>Sense periodicitat. Número únic.</p>

Datació	Nom del màxim responsable	Càrrec	Números que dirigí o coordinà	Any/s	Ciutat de publicació
Abril del 1943–març del 1947	Període sense sortir				
Abril–desembre del 1947	Armand Obiols	Coordinador no explícit	Números 102 a 104	XIX	París
Gener del 1948–novembre del 1956	Període sense sortir				
Desembre del 1956	Max Cahner, Albert Manent i Joan Triadú	Coordinadors no explícits	Número 105	XX	São Paulo (Brasil), tot i que preparat a Barcelona
Gener del 1957–agost del 1967	Període sense sortir				
Setembre del 1967	El número fou ideat per Rafael Tasis, que morí el 1966 Vicenç Riera Llorca, Albert Manent i Joaquim Molas l'acabaren	Coordinadors no explícits	Número 106	-	Mèxic DF, tot i que preparat a Barcelona
Octubre del 1967–setembre del 1986	Període sense sortir				

Altres membres del consell de redacció, comitè assessor o consell editorial	Institució que hi donà suport / Patronat	Observacions
Comitè de redacció: Pompeu Fabra, Josep Carner, Just Cabot i Joaquim Torrens-Ibern (acord del Govern català a l'exili del setembre del 1946), tot i que no s'indica explícitament a la <i>Revista</i> .	Fundació Ramon Llull	Números publicats a l'exili. Periodicitat trimestral.
No s'indica	Institució de les Lletres Catalanes	Número publicat a l'exili. Frederic Pau Verrié preparà les planxes a Barcelona, i el número fou imprès pel galerista Salvador Riera al Brasil. Editorial de Carles Riba. Sense periodicitat. Número únic.
Comitè d'edició: Manuel Alcàntara Gusart, Ramon Fabregat i Vicenç Riera Llorca.	Patronatge de Dalmau Costa, antic treballador de la Generalitat.	Número publicat a l'exili. Manuel Casas, impressor. Presentació de Ferran Soldevila. Sense periodicitat. Número únic.

Datació	Nom del màxim responsable	Càrrec	Números que dirigí o coordinà	Any/s	Ciutat de publicació
Octubre del 1986– desembre del 2011	Max Cahner	Director	Números 1 a 275-276	-	Barcelona
Gener del 2008–gener del 2011	Albert Manent	Director no oficial, director <i>de facto</i>	Números 235 a 267-268	-	Barcelona

Altres membres del consell de redacció, comitè assessor o consell editorial	Institució que hi donà suport / Patronat	Observacions
<p>Primer Consell editorial: Max Cahner, Joan Guitart, Albert Manent, J.M. Puig Salellas, Martí de Riquer, Teresa Rovira, J.M. Sans Travé, Jaume Sobrequés i Miquel Tarradell. Posteriorment també en formaren part Joan Vallvé, Raimon Carrasco i Jaume Renyer.</p> <p>Primers assessors: Montserrat Albet, Francesc Fontbona, Salvador Cardús, Joan Estruch, Miquel Porter, Ramon Folch, Anton Costas, Carles Gasòliba i Joan B. Culla. Posteriorment també en formaren part: Vicenç Villatoro, Josep Maria Terricabras, J.M. Roig, Josep M. Domingo, Cèsar Calmell, Pilar Garcia-Sedas i Antoni Simon. Secretari de redacció: Joan Maluquer i Ferrer (del novembre del 1987 al gener del 1996).</p> <p>Des de l'octubre del 1986, secretària (primer) i secretària de redacció (després): Júlia Martínez. No explicitada per escrit en aquesta etapa.</p> <p>Correctors: Juli Moll (entre el 1986 i el 1993) i M. Mercè Riu (des del 1986).</p>	<p>Fundació Revista de Catalunya</p> <p>Primer patronat format per: Max Cahner (president); Joan Guitart, J.M. Puig Salellas, Martí de Riquer i Miquel Tarradell (vocals); Albert Manent (secretari).</p> <p>Posteriorment també en formaren part Teresa Rovira, Joan Vallvé, Ramon Juncosa, J.M. Puigjaner, Raimon Carrasco, Jaume Renyer, Joan G. Codina i Antoni Vives.</p>	<p>Nova etapa i, per tant, nova numeració.</p> <p>Periodicitat mensual (el número d'agost agrupat amb el de juliol) fins al 264. Del número 265 al 276, la periodicitat és variable. Vegeu <i>infra</i>.</p> <p>Disseny interior de Josep Palàcios (des del 1986).</p> <p>Disseny de portada de Josep Palàcios (entre el 1986 i el 2012) i d'Estudi Muto (des del gener del 2013).</p> <p>Compaginació de Curial Edicions Catalanes (1988-1999), Rafel Sospedra i Roca (entre el novembre del 1999 i el gener del 2000) i L'Apòstrof SCCL (des del febrer del 2000).</p>
<p>Consell editorial: Max Cahner, Joan Guitart, Albert Manent, Teresa Rovira, J.M. Sans Travé, Jaume Sobrequés, Joan Vallvé i Jaume Renyer.</p> <p>Assessors: Cèsar Calmell, Francesc Fontbona, Salvador Cardús, Joan Estruch, Pilar Garcia-Sedas, J.M. Roig, Antoni Simon, Josep Maria Terricabras i Vicenç Villatoro.</p>	<p>Fundació Revista de Catalunya</p> <p>Patronat format per: Max Cahner (president); Albert Manent (secretari); Joan G. Codina, Jaume Renyer, Teresa Rovira, J.M. Puig Salellas, Joan Vallvé i Antoni Vives (vocals).</p>	<p>Periodicitat mensual (el número d'agost agrupat amb el de juliol) del número 235 al 264.</p> <p>El 265-266 és el número d'octubre-novembre del 2010 i el 267-268 és el de desembre del 2010-gener del 2011.</p>

Datació	Nom del màxim responsable	Càrrec	Números que dirigí o coordinà	Any/s	Ciutat de publicació
Gener–juny del 2011	Jordi Amat	Director no oficial, director <i>de facto</i>	Números 269 a 272	-	Barcelona
Juliol–desembre del 2011	Jordi Manent	Director no oficial, director <i>de facto</i>	Números 273–274 a 275–276	-	Barcelona
Gener del 2012–juny del 2015	Josep Maria Roig Rosich	Director	Números 277 a 290	-	Barcelona

Altres membres del consell de redacció, comitè assessor o consell editorial	Institució que hi donà suport / Patronat	Observacions
<p>Consell editorial i assessors ídem etapa 2008-2011, tot i que J.M. Puig Salellas i Jaume Renyer són baixa del consell editorial i Joan Estruch i Salvador Cardús ja no són membres assessors.</p>	<p>Fundació Revista de Catalunya Patronat: Ídem etapa 2008-2011, però amb les baixes de J.M. Puig Salellas i Jaume Renyer del patronat.</p>	<p>Periodicitat mensual, tot i que al mes de juny no va sortir cap número.</p>
<p>Consell editorial i assessors ídem etapa gener-juny del 2011.</p> <p>Consell de redacció provisional (no explícit): Francesc Fontbona, Joan G. Codina, Josep Maria Domingo, Pilar Garcia-Sedas, Jordi Manent, Josep Murgades, Frederic Ribas, Josep Maria Roig Rosich i Joan Tres.</p>	<p>Fundació Revista de Catalunya Patronat: Ídem etapa gener-juny del 2011, però amb la baixa d'Antoni Vives del patronat.</p>	<p>Joan G. Codina assumí la gerència econòmica i administrativa, equiparable a un co-director. Periodicitat bimestral, tot i que en els mesos de juliol i agost no va sortir cap número.</p>
<p>Equip directiu: Josep M. Roig (director), Jordi Manent (subdirector), Joan G. Codina (gerència) i Pilar Garcia-Sedas (secretària del consell de redacció fins al desembre del 2013), substituïda per Joan Tres a partir del gener del 2014 i fins al març del 2016.</p> <p>Consell de redacció: Josep Vicent Boira, Maria Dasca, Frederic Ribas, Antoni Simon (fins al març del 2014), Queralt Solé, Meritxell Talavera i Joan Tres.</p> <p>Comitè assessor: Cèsar Calmell, Josep M. Domingo, Francesc Fontbona, Pilar Garcia-Sedas (des de l'abril del 2014), Albert Manent (fins al juny del 2014), Josep M. Murgades, Josep M. Sans Travé, Antoni Simon (des de l'abril del 2014), Jaume Sobrequés i Vicenç Villatoro.</p>	<p>Fundació Revista de Catalunya</p> <p>Patronat format per: Max Cahner (president d'honor fins al setembre del 2013); Albert Manent (president fins al juny del 2014); Joan G. Codina (secretari); Joan Vallvé i Teresa Rovira (fins al desembre del 2014), vocals. Posteriorment també seran vocals: Oriol Amat, Oriol Pi de Cabanyes i Agustí Pons. Joan Vallvé és el nou president a partir del juliol del 2014.</p>	<p>Periodicitat trimestral + dos números extraordinaris i monotemàtics a l'any.</p>

Datació	Nom del màxim responsable	Càrrec	Números que dirigí o coordinà	Any/s	Ciutat de publicació
Juliol del 2015-...	Quim Torra	Director	Números 291 a ...		Barcelona

Altres membres del consell de redacció, comitè assessor o consell editorial	Institució que hi donà suport / Patronat	Observacions
<p>Equip directiu: Quim Torra (director), Jordi Manent (subdirector), Joan G. Codina (gerència) i Joan Tres (secretari del consell de redacció fins al març del 2016).</p> <p>Consell de redacció: Josep Vicent Boira (fins al juny del 2017), Xènia Bussé (des del gener del 2017), Maria Dasca (fins al març del 2016), Lluís Duran (des del març del 2016), Frederic Ribas, Joan Safont i Plumed (des del març del 2016), Queralt Solé i Meritxell Talavera (fins al març del 2016).</p> <p>Secretària de redacció: Júlia Martínez Fernández</p> <p>Comitè assessor: Cèsar Calmell, Josep M. Domingo, Francesc Fontbona, Pilar Garcia-Sedas, Josep M. Murgades, Josep M. Sans Travé, Antoni Simon, Jaume Sobrequés i Vicenç Villatoro.</p>	<p>Fundació Revista de Catalunya</p> <p>Patronat format per: Joan Vallvé (president); Joan G. Codina (secretari); Oriol Pi de Cabanyes, Agustí Pons i Josep M. Roig Rosich (des del juliol del 2015), vocals.</p>	<p>Periodicitat trimestral + dos números extraordinaris i monotemàtics a l'any.</p>

*Altes i baixes dels membres dels òrgans de govern de la
“Revista de Catalunya”
(octubre del 1986-desembre del 2017)*

Jordi Manent i Tomàs

ALTES I BAIXES DEL PATRONAT DE LA “REVISTA DE
CATALUNYA” (1986-2017)

Oriol Amat: entre el gener del 2014 i el juny del 2015 com a vocal.
Max Cahner (president): entre l’octubre del 1986 i el desembre del 2011. President d’honor entre el gener del 2012 i el setembre del 2013.

Raimon Carrasco: entre el febrer del 2005 i el desembre del 2006 com a vocal.

Joan G. Codina: entre l’octubre del 2010 i el desembre del 2011 com a vocal. Des del gener del 2012 com a secretari.

Joan Guitart: entre l’octubre del 1986 i l’abril del 2004 com a vocal.
Ramon Juncosa: entre el juliol-agost del 1998 i el novembre del 2000 com a vocal.

Albert Manent: secretari entre l’octubre del 1986 i el desembre del 2011. President del gener del 2012 al juny del 2014.

Oriol Pi de Cabanyes: des del gener del 2014 com a vocal.

Agustí Pons: des del gener del 2014 com a vocal.

Josep Maria Puig Salellas: entre l'octubre del 1986 i el novembre del 2008 com a vocal.

Josep Maria Puigjaner: entre l'octubre del 1998 i el gener del 2005 com a vocal.

Jaume Renyer: entre el febrer del 2005 i el novembre del 2010 com a vocal.

Martí de Riquer: entre l'octubre del 1986 i el novembre del 1997 com a vocal.

Teresa Rovira: entre el maig del 1997 i el desembre del 2014 com a vocal.

Miquel Tarradell: entre l'octubre del 1986 i el gener del 1995 com a vocal.

Joan Vallvé: entre el desembre del 1997 i el juny del 2014 com a vocal. Des del juliol del 2014 com a president.

Antoni Vives: entre l'octubre del 2010 i l'octubre del 2011 com a vocal.

ALTES I BAIXES DEL CONSELL EDITORIAL DE LA “REVISTA DE CATALUNYA” (1986-2011, DATA DE LA SEVA DISSOLUCIÓ)

Max Cahner: entre l'octubre del 1986 i el desembre del 2011.

Raimon Carrasco: entre el febrer del 2005 i el desembre del 2006.

Joan Guitart: entre l'octubre del 1986 i el gener del 2005.

Joan Maluquer i Ferrer (secretari de redacció): entre el novembre del 1987 i el gener del 1996.

Albert Manent: entre l'octubre del 1986 i el desembre del 2011.

Josep Maria Puig Salellas: entre l'octubre del 1986 i el novembre del 2008.

Jaume Renyer: entre el febrer del 2005 i el novembre del 2010.

Martí de Riquer: entre l'octubre del 1986 i el novembre del 1997.

Teresa Rovira: entre l'octubre del 1986 i el desembre del 2011.

Josep Maria Sans Travé: entre l'octubre del 1986 i el desembre del 2011.

Jaume Sobrequés: entre l'octubre del 1986 i el desembre del 2011.

Miquel Tarradell: entre l'octubre del 1986 i el gener del 1995.
Joan Vallvé: entre el desembre del 1997 i el desembre del 2011.

ALTES I BAIXES DEL CONSELL DE REDACCIÓ DE LA "REVISTA
DE CATALUNYA" (1986-2017)

Jordi Amat: entre el gener i el juny del 2011 com a director no oficial.
Josep Vicent Boira: entre el gener del 2012 i el juny del 2017 com a vocal.

Xènia Bussé: des del gener del 2017 com a vocal.

Joan G. Codina: entre el juliol i el desembre del 2011 com a vocal (consell de redacció provisional). I des del gener del 2012 com a gerent.

Maria Dasca: entre el gener del 2012 i el març del 2016 com a vocal.

Josep Maria Domingo: entre el juliol i el desembre del 2011 com a vocal (consell de redacció provisional).

Lluís Duran: des del març del 2016 com a vocal.

Francesc Fontbona: entre el juliol i el desembre del 2011 com a vocal (consell de redacció provisional).

Pilar Garcia-Sedas: entre el juliol i el desembre del 2011 com a vocal (consell de redacció provisional). I entre el gener del 2012 i el desembre del 2013 com a secretària del consell de redacció.

Albert Manent: entre el gener del 2008 i el gener del 2011 com a director no oficial.

Jordi Manent: entre el juliol i el desembre del 2011 com a director no oficial dins del consell de redacció provisional. I des del gener del 2012 com a subdirector.

Júlia Martínez: secretària (entre l'octubre del 1986 i el gener del 1996) i secretària de redacció (des del febrer del 1996).

Josep Murgades: entre el juliol i el desembre del 2011 com a vocal (consell de redacció provisional).

Frederic Ribas: entre el juliol i el desembre del 2011 com a vocal (consell de redacció provisional). I des del gener del 2012 com a vocal.

Josep Maria Roig Rosich: entre el juliol i el desembre del 2011 com a vocal (consell de redacció provisional). I entre el gener del 2012 i el juny del 2015 com a director.

Joan Safont: des del març del 2016 com a vocal.

Antoni Simon: entre el gener del 2012 i el març del 2014 com a vocal.

Queralt Solé: des del gener del 2012 com a vocal.

Meritxell Talavera: entre el gener del 2012 i el març del 2016 com a vocal.

Quim Torra: des del juliol del 2015 com a director.

Joan Tres: entre el juliol i el desembre del 2011 com a vocal (consell de redacció provisional). Entre el gener del 2012 i el desembre del 2013 com a vocal. Entre el gener del 2014 i el març del 2016 com a secretari del consell de redacció.

ALTES I BAIXES DEL COMITÈ ASSESSOR DE LA "REVISTA DE CATALUNYA" (1986-2017)

Montserrat Albet: entre l'octubre del 1986 i el gener del 2005.

Cèsar Calmell: des del febrer del 2005.

Salvador Cardús: entre l'octubre del 1986 i el novembre del 2008.

Anton Costas: entre l'octubre del 1986 i el desembre del 1992.

Joan B. Culla: entre l'octubre del 1986 i el desembre del 1992.

Josep Maria Domingo: entre el juny del 2000 i el desembre del 2006. I des del gener del 2012.

Joan Estruch: entre l'octubre del 1986 i el novembre del 2008.

Ramon Folch: entre l'octubre del 1986 i el maig del 2000.

Francesc Fontbona: des de l'octubre del 1986.

Pilar Garcia-Sedas: entre el desembre del 2008 i el desembre del 2011. I des de l'abril del 2014.

Carles Gasòliba: entre l'octubre del 1986 i el desembre del 1992.

Albert Manent: entre el gener del 2012 i el juny del 2014.

Josep M. Murgades: des del gener del 2012.

Miquel Porter: entre l'octubre del 1986 i el maig del 2000.

Josep Maria Roig: entre el gener del 1997 i el desembre del 2011.

Josep M. Sans Travé: des del gener del 2012.

Antoni Simon: entre el desembre del 2008 i el desembre del 2011.
I des de l'abril del 2014.

Jaume Sobrequés: des del gener del 2012.

Josep Maria Terricabras: entre el gener del 1993 i el desembre del 2011.

Vicenç Villatoro: des del desembre del 1986.